

Az ipari átalakulás elősegítése a régiókban

A globalizációval, a gyors technológiai változásokkal és a karbonszegény gazdaságra történő szükséges áttéréssel szembesülő Európai Unió egy sor regionális kísérleti programon dolgozik annak érdekében, hogy új lehetőségeket találjon az előnyök méltányos elosztására, valamint biztosítsa, hogy az ipari átalakulás mindenki számára előnyös legyen, függetlenül attól, hogy hol élnek.

A globalizáció, az új technológiák és az éghajlatváltozás elleni küzdelem keretében tett erőfeszítések gyökeresen és gyorsan alakítják át az életünket és a munkánkat. Ezek a változások számos lehetőséget hordoznak magukban. Az Európai Unió előtt álló kihívás annak biztosítása, hogy minden régió minden polgára részesüljön ezekből a lehetőségekből, és így jobban felkészülhessen a jövő közösségeire és munkahelyeire.

Míg bizonyos régiók gazdasági szempontból küszködnek, és mások sikeresek, vannak olyanok, akik megrekedtek a közepén. Lehet, hogy kiemelkedő vállalataik, kiváló egyetemeik és büszke ipari örökségük van, de a hagyományos vállalkozások és a munkavállalók számára nehéz lépést tartani a technológiai változással és a változó termelési szerkezetekkel.

A teljes EU-ra kiterjedő, sikeres ipari átalakulás, amely egyetlen munkavállalót és vállalkozást sem hagy magára, jelentős

beruházásokat igényel a gyártás, a képzés, a kutatás és az innováció terén, amelyekhez mélyreható rendszerszintű átalakítások társulnak. Az Európai Bizottság ezért indított el egy sor kísérleti programot, amelyek a Bizottság reményei szerint hasznos tanulságokkal szolgálnak arra vonatkozóan, hogy hogyan biztosítható mindenki számára a sikeres ipari átalakulás.

„A gazdasági átalakítási stratégiáknak biztosítaniuk kell, hogy az innovációra épülő jövőbeli gazdasági siker ne pusztán néhány embernek váljon hasznára”, mondja Peter Berkowitz, a DG REGIO Intelligens és Fenntartható Növekedés egységének vezetője. „Egyszerűen nem elég az, ha a nagyobb városi központok teljes gőzzel haladnak előre, de a környező kisvárosok és vidéki területek lemorzsolódnak.”

A potenciál kiaknázása

Európa öt jelentős, egymással összekapcsolódó kihívással néz szembe az ipari átmenet tekintetében: a munkavállalók és a vállalkozások felkészítése a jövő munkahelyeire; a vállalkozások segítése a gazdaságban az új ötletek kiaknázása és a legújabb technológiák nyújtotta lehetőségek kihasználása terén; a régiók karbonszegény gazdaságra történő átállásának biztosítása; a vállalkozói lét és az új típusú vállalkozások előmozdítása; valamint az új technológiák és munkavégzési mintázatok használatának ösztönzése a társadalmi befogadás előmozdítása érdekében.

A nagy szén-dioxid-kibocsátású ipari múlttal rendelkező régiók még mindig küzdenek a hagyományos ágazatok hanyatlásának örökségével. Ugyanakkor pedig igyekeznek megfelelni a negyedik ipari forradalom összetett, digitális és testreszabott rendszereket kínáló kihívásainak.

Európának meg kell erősítenie az ilyen régiók modernizációs és innovációs képességét az új technológiákba történő beruházások megkönnyítésével, valamint a digitalizáció hozta változások elfogadásával és az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra történő átállással.

A kohéziós politika az EU fő szakpolitikai eszköze az energetikai és ipari átalakuláshoz kapcsolódó strukturális változások kezelésére. A 2014–2020-as időszakban a finanszírozás 30%-át, 120 milliárd EUR-t szántak a régiók versenyképességének növelésére és innovációs potenciáljának aktiválására a testreszabott intelligens szakosodási stratégiák keretében, amelyek segítik a régiókat abban, hogy diverzifikálják gazdaságaikat és az erősségeikre alapozva hozzanak létre munkahelyeket.

Mivel azonban a finanszírozás önmagában nem elég, az Európai Bizottság három kísérleti fellépésének célja, hogy Európa erősségeire építsen: a sokféleségre, a dinamizmusra és arra

az elkötelezettségre, amely hajlandó az új megközelítések helyi, regionális és nemzeti szinten történő tesztelésére.

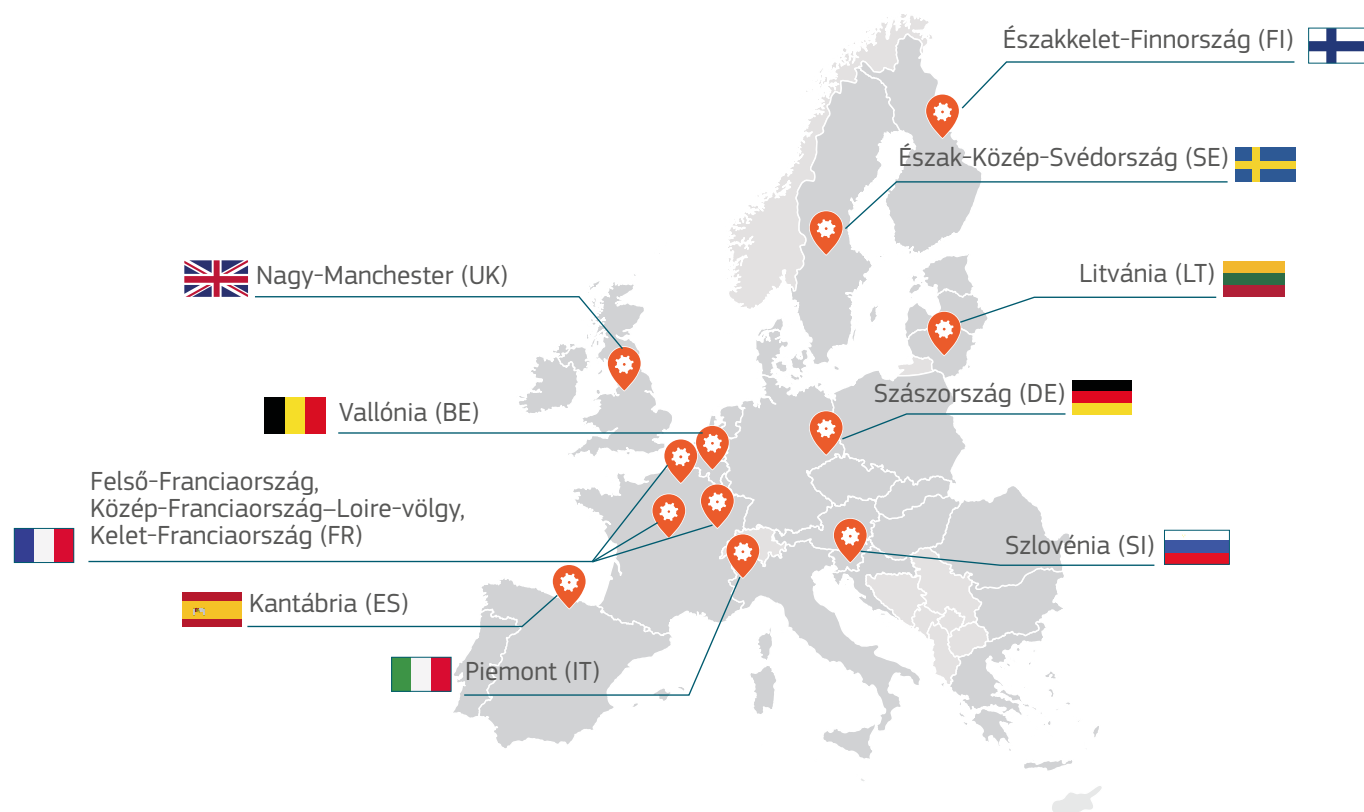
Élő laboratóriumok

Az **ipari átmenet alatt álló régiók** kísérleti fellépést 2018-ban indították el azzal a céllal, hogy segítsék a régiókat a növekedés és a termelékenység megerősítését célzó új megközelítések kidolgozásában az ipari átalakulás korszakában. A Bizottság szakértőivel tíz régió és két tagállam működik együtt az innovációs kapacitásuk növelése, a beruházási korlátok elhárítása, a munkavállalók megfelelő készségekkel való felruházása, valamint az ipari és társadalmi átalakulásra való előkészítés érdekében. A kísérleti program keretében célzott szakpolitikai eszközöket dolgoznak ki a kihívások kezelésére.

Az első szakaszban a csapatok a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) és a Bizottság segítségével elemezték a meglévő szakpolitikai eszközöket, és régióként azonosították a kihívásokat. Ennek alapján mind a 10 régió és a két tagállam 300 000 EUR értékű támogatást kapott arra, hogy az ipari átalakulás újfajta megközelítését próbálja ki, valamint tesztelje a műhelytalálkozók során azonosított egy vagy több kihívásra adott szakpolitikai válaszokat.

Az ipari átmenet alatt álló régiók

„Gyakorlatilag élő laboratórium lesz, amelyben mindegyik régió új megoldásokat próbál találni a bonyolult problémákra”, mondja Berkowitz. „A kísérleti programot vissza nem térítendő támogatásból finanszírozzák, mi pedig szoroson együttműködünk velük a tanulságok levonása érdekében, hogy ezek a többi régió és város számára is hasznosak legyenek. A DG REGIO meggyőződése, hogy Európa legnagyobb ereje a sokféleségében rejlik, és ösztönöznünk kell a további kísérletezést.”

Berkowitz rámutat arra, hogy a hagyományos és az induló innovatív vállalkozások támogatására egyaránt egyértelműen szükség van. A kisebb és régebbi vállalkozások gyakran korlátozott kapacitásúak az új technológiák alkalmazását és kiaknázását illetően, különösen ott, ahol a helyi munkaerő nem rendelkezik a megfelelő készségekkel, képzettséggel és végzettséggel. E kihívás kezeléséhez szorosabb kapcsolatot kell kialakítani a vállalkozói léttel, a felsőoktatással és a szakképzéssel foglalkozó szakpolitikák között.

A franciaországi Közép-Franciaország–Loire-völgy (Centre-Val de Loire) régióban például számos kis- és középvállalkozás (kkv) folyamatosan strukturális munkaerőhiánnyal küzd, és rendkívül nehéz képzett személyzetet találni és megtartani. A kísérleti program részeként egy erre szakosodott toborzási hálózat keretében a régió közvetlenül a kkv-kkal működik együtt a toborzási igényeik meghatározásában, tanácsadást nyújt, valamint humánerőforrás-stratégiákat támogat. A cél a személyi állomány irányításának javítása, az ipari átalakulással kapcsolatos kihívások jobb előrejelzése, valamint azon technológiák kiaknázása, amelyek megváltoztatják az ipari munkahelyek természetét.

A régióknak nyitott innovációs rendszereket kell létrehozniuk és ösztönözniük, illetve olyan pénzügyi mechanizmusokat kell kidolgozniuk a kisebb vállalkozások számára, amelyek az innovatív termékalapú tevékenységeket mozdítják elő. Északkelet Finnországban a helyi kkv-k egy régió átívelő utalványrendszert tesztelnek, amely lehetővé teszi a számukra olyan szolgáltatások vásárlását, amelyek elősegítik innovációs kapacitásaikat, valamint megerősítik részvételüket az agrár-erdészeti ágazatban. A rendszer olyan projekteket céloz meg, amelyek keretében a vállalkozások kutatási és innovációs szervezetekkel együttműködve közös beruházási projekteket dolgoznak ki, és ezt az innovációt az ágazatban alkalmazzák a körforgásos gazdaság figyelembevételével.

A közösségek védelme

A második kísérleti projekt, **A széntermelő régiók átalakítása** az egykori bányaterületekre összpontosít. A karbonsemleges gazdaságra történő uniós áttérés keretében a széntermelés és a szénfogyasztás csökkenőben van – ez a váltás egy sor társadalmi és gazdasági kihívást hoz magával. Jelenleg mintegy 185 000 európai foglalkoztatnak közvetlenül a fennmaradó aktív szénkitermelő műveletekben 12 uniós ország 41 régiójában. Ezenkívül 53 000 alkalmazott széntüzemelésű erőművekben dolgozik. A jövőjüket érintő hosszú távú tervezés nélkül ezen emberek számára az átalakulás nehéz lesz. Az egykor szénfüggő régiók az iparág hanyatlásával évtizedes strukturális munkanélküliségtől szenvedhetnek, amely jelentős társadalmi hatással van a közösségekre és az államháztartásra.

Míg a karbonsemleges gazdaságra történő áttérésnek általános pozitív hatást kellene gyakorolnia az EU-ra, a politikai döntéshozók felismerték azt, hogy egyúttal növelheti a társadalmi és regionális egyenlőtlenségeket is. Ennek leküzdésére a Bizottság célja a kísérleti projekttel az, hogy segítsen a széntermelő és a nagy szén-dioxid-kibocsátású régióknak abban, hogy tervezni tudjanak az energiarendszer átalakításához kapcsolódó strukturális változások tekintetében, valamint hogy előre tudják jelezni a negatív társadalmi-gazdasági hatásokat.

A Bizottság szakértői csapatai 18 kísérleti régióknak nyújtanak támogatást nyolc tagállamban, egy európai szintű platform pedig az érdekelt feleket gyűjti egybe, hozzáférést biztosít a technikai támogatáshoz és a kapacitásépítéshez, valamint lehetővé teszi a széntermelő régiók számára, hogy megosszák tapasztalataikat a helyi és nemzeti képviselőkkel, a szociális partnerekkel, az iparággal és a civil társadalommal.

Ezek a csapatok a regionális és nemzeti hatóságokkal együttműködve dolgoznak ki olyan megoldásokat, amelyek felgyorsítják a diverzifikáció és a technológiai átmenet folyamatát. Ezenkívül tanácsadást nyújtanak a regionális hatóságoknak a finanszírozáshoz való hozzáféréssel, az intelligens szakosodási stratégiák végrehajtásával, az innovatív vállalkozások ösztönzésével és a dekarbonizációs stratégiák végrehajtásával kapcsolatban. A növekedéshez és a munkahelyteremtéshez (pl. innováció, tiszta energiára történő átállás és társadalmi befogadás) hozzájáruló beruházások pénzügyi támogatásban részesülnek.

Beruházás az innovációba

A harmadik és egyben utolsó kísérleti program az **Új érték-láncok létrehozása az innovációba történő régióközi beruházások révén** nevet viseli. A globalizált gazdaság kiaknázásához az európai régióknak és városoknak teljes mértékben ki kell használniuk az innovatív technológiák és az új üzleti tevékenységek egységes piacon történő végrehajtásának lehetőségét. Ez azt jelenti, hogy vállalkozások, kutatók és közigazgatási szervek szerte Európából működnek együtt intelligens szakosodási prioritási területek kidolgozásában, hogy egymáshoz illesszék versenyképes erősségeiket, valamint hogy innovatív programokat fejlesszenek ki.

A Bizottság 2017-ben felhívást tett közzé, amelyből kilenc partnerséget választott ki: ezek a partnerségek jelenleg a szóban forgó értékláncok kiépítésével kapcsolatos új megközelítéseket tesztelik. A partnerségeket a Bizottság csapatai támogatják, amelyek különböző szakterületekről gyűjtöttek össze szakértőket. Mindegyik partnerség ezenkívül legfeljebb 200 000 EUR értékű ERFA-támogatásban részesül, amelynek keretében külső tanácsadói szolgálta-

tásokat kapnak a javításokra és kereskedelmi tevékenységekre. Régiók tucatjai javasoltak olyan ötleteket, amelyek a biogazdaság, a kiberbiztonság, a háromdimenziós nyomtatás és a tengeri megújuló energia keretében kidolgozandó beruházási projektekbe kerülnek.

Elvetett magok

A 2021–2027-es kohéziós politika lehetővé teszi a tagállamok és a régiók számára, hogy átfogó és rugalmas módon támogassák az ipari átalakulást az intelligens szakosodási stratégiák új generációjának részeként. Ennek keretében új munkamódszereket kell kidolgozni a régiók és a városok számára, át kell alakítani a gondolkodásmódot, valamint növelni kell a megoldások kidolgozására és végrehajtására irányuló kapacitásokat annak biztosítása érdekében, hogy egyetlen régió se maradjon le. Ezért sürgősen szükséges az összes érdekelt fél és szakértelmük egymással való összekapcsolása, a kísérleti fellépések tapasztalataira történő építés, valamint annak biztosítása, hogy a gyakorlatok az egész Unió területén elterjedjenek.

„A magokat helyi szinten vetjük el, amelyekből fenntartható és inkluzív Európa nő ki”, teszi hozzá Berkowitz. „Régiók, városok és kkv-k: itt kezdődik minden, természetesen gazdaságilag, de társadalmilag, és igen, politikai szempontból is. Ezek a szálak mind összefonódnak, és a fellépésünknek az emberek mindennapi életében fontos szerepet játszó dolgokat kell érintenie, függetlenül attól, hol élnek.” ■

TOVÁBBI INFORMÁCIÓK

<https://europa.eu/!pG78Wk>